

Čís. 5527.

Pozemková reforma.

§§y 73 a 75, nový doslov, náhradového zákona jest postaráno o zaměstnance, kteří zůstali v činné službě i po 6. květnu 1921. Na zaměstnanci jest, by obrátil se na kuratorium fondu a pak po případě na rozhodčí komisi, nemůže však uplatňovati nárok proti Státnímu pozemkovému úřadu na řádném soudě.

(Rozh. ze dne 9. prosince 1925, Rv I 1729/25.)

Žalobce byl lesmistrem na panství, jež bylo státem zabráno, a by dne 1. září 1921 Státním pozemkovým úřadem ze služby propuštěn, vysoudil nejprve pravoplatně na eráru spor o zaplacení služného za 6 měsíců a domáhal se pak sporem, o nějž tu jde, na eráru placení doživotního výslužného. Soud první stolice vyhověl námitce nepřipustnosti pořadu práva a žalobu, pokud se zakládala na ustanovení §u 75 náhr. zák., odmítl, jinak ji zamítl. Důvod y: Nárok na pensijní zaopatření vůči státu odvozuje žalobce jednak z platných zákonných předpisů, zejména ustanovení §u 75 náhr. zák., jednak ze smlouvy se svým bývalým zaměstnavatelem a převzetí závazku tohoto státem. Pokud žaloba zakládá se na ustanovení §u 75 náhr. zák. shledal soud pořad práva vyloučeným. Zmíněným ustanovením ve znění novely ze dne 13. července 1922, čís. 220 sb. z. a n. bylo řešení sporů, sem náležejících, přikázáno výlučně zvláštní rozhodčí komisi. Jest sice pravda, že novela čís. 220/1922 v době žalobcova propuštění (1. října 1921) ještě vydána nebyla, než okolnost tato nemá právního významu, ježto příslušnost soudu vůbec, tudíž i připustnost právního pořadu dlužno zkoumati dle toho právního stavu, jaký jest v době podání žaloby (§§ 41 a 42 j. n.), nikoli dle doby, kdy skutečnost, nárok zakládající, nastala. Až do vydání novely nebyl žalobci pořad práva nikterak zamezen, jakmile však novelou zřízena rozhodčí komise, musí se nutně tomuto předpisu podrobiti. Bylo proto námitce nepřipustnosti pořadu práva vyhověti a žalobu pokud se opírá o předpis §u 75 náhr. zák. odmítnouti. V dalším pak vyvodil soud ze zjištěných skutečností, že žalobce neuzavřel smlouvy s dřívějším zaměstnavatelem. O d v o l a c í s o u d napadený rozsudek potvrdil.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání a uvedl v otázce, o níž tu jde, v

důvod e h:

Žalobce uplatňuje neúplnost řízení a nesprávné právní posouzení, ale vývodům svým v těchto směrech předesílá úvahu, dle které prý námitce nepřipustnosti pořadu práva co do žalobního důvodu podle §u 75 náhr. zák. neprávem bylo místa dáno, a dovozuje, že pro posouzení této otázky rozhodny jsou předpisy, plativší v době, kdy nabyt nároku dle cit. §u, t. j. když v roce 1921 ze služby Státním pozemkovým úřadem byl propuštěn, že novela čís. 220/1922 nemá zpětné platnosti a nerozhoduje doba zahájení sporu, nýbrž doba nabytí nároku. Poněvadž se

zdá, že uplatňuje takto § 75 prvotní doslov náhr. zák. nejen ve formálním směru co do příslušnosti, nýbrž i ve směru hmotném co do vzniku a obsahu nároku, dlužno se s otázkou tou zabývat, při čemž nemůže vaditi, když se věc osvětlí i co do otázky příslušnosti, třeba tato souhlasnými rozhodnutími nižších stolic už právoplatně ve smyslu plenárního usnesení čís. 3775 sb. n. s. jest uklizena. § 72 staré znění náhr. zák. stanovil, že pozemkový úřad provede ke dni 4. března 1920 soupis všech zaměstnanců na zabraném majetku, pokud náležejí do kategorie osob, podléhajících pensijní povinnosti dle zák. čís. 89/1920 a byly v služebním poměru na majetku tom před 1. srpnem 1914, pod kterouž kategorií žalobce dle stavu věci, zdá se, že by spadal. § 73 staré znění téhož zákona pak předpisoval, že vláda se zmocňuje, by určila míru zaopatřovacích požitků a část osob v §u 72 jmenovaných dle směrnic tam blíže poznačených, a k tomu účeli že se zřizuje fond a určeny zároveň prameny jeho příjmů. § 75 staré znění téhož zákona konečně nařizoval, že trvalí zaměstnanci, pokud pozbudou svého zaměstnání jedině následkem převzetí zabraných nemovitostí státem, požívají mezi jiným i výhody čís. 6, že totiž dle finančního stavu fondu, v §u 73 uvedeného, mohou jim z fondu toho poskytovány býti podpory v nezaměstnanosti. Zde tedy v §u 75 starobní a invalidní zaopatřovací požitky nebyly přiznány, takže pro ně zůstával rozhodným jen předpis §u 73, v němž však nebylo udáno, jak nárok na fond v něm zmíněný má se uplatňovati a zda vůbec zaměstnanci nějaká cesta k jeho uplatnění jest otevřena, takže se zdá, že vláda měla určití míru zaopatřovacích požitků z úřední povinnosti, pak-li ovšem se předpis ten vůbec jako povinnost vůči zaměstnanci, jako předpis, nárok zaměstnanci zřizující, rozuměti dá. Tato neurčitost a nejasnost byla ovšem postřehnuta a proto, než došlo k praktikování předpisu, byl § 73, a s ním zároveň § 75 nově upraven, kde otázka přesně rozřešena, o čemž níže. Arci v §§ 72 a 74 staré znění upravuje se pensijní poměr bývalých zaměstnanců, kteří dne 4. března 1920 pense nebo darů z milosti již požívali, avšak pod tyto kategorie žalobce nespadal, ježto v tento den byl ještě v aktivitě a nikoli již v pensi. Novela čís. 220/1922 upravila věc tak, že § 75 pod čís. 4 zřizuje zaměstnancům, kteří převzetím zabraného majetku státem služby pozbyli, nárok na zaopatření starobní, tedy na pensi, ovšem alternativně, nebude-li o ně postaráno způsoby čís. 1—3, a upravuje tento nárok v §u 73 podrobně, ustavivši řečený fond za samostatnou právnickou osobu a předepsavši, že o nárocích na fond rozhoduje kuratorium a na stížnost proti rozhodnutí kuratoria rozhodčí komise. K těmto §§ 73 a 75 vyšla celá řada nařízení, jež však zde uváděti je bezúčelno. Budiž podotknuto hned zde, že zákonné opatření §§ 75 a 73 nové znění náhr. zák. bylo učiněno právě vzhledem na takové zaměstnance, jako je žalobce, tedy v jejich prospěch, jak se to podává zvláště z porovnání jeho se zákonem čís. 130/1921 a důvodových zpráv k jeho osnovám, neboť z toho všeho plyne, že tento zákon chtěl se postarati o zaměstnance již pensionované nebo po dobu vakace zákona do pense vstoupivší, kdežto citovanými §§ 75 a 73 náhr. zák. zůstává vyhražena starost o zaměstnance přes den 6. května 1921 v aktivitě setrvavší. Žalobce tedy chopil se akce nesprávně, když místo, aby se byl obrátil na kuratorium fondu

a pak po případě na rozhodčí komisi, obrátil se na Státní pozemkový úřad, jenž nemá jménem fondu co rozhodovati, a když ho Státní pozemkový úřad, jak sám praví pro nepříslušnost odmítl, stěžoval si na nejvyšší správní soud, ale ovšem také nepořídil, načež, jak říká, obrátil se na rozhodčí komisi, ale byl odmítnut i od ní a to pro opožděnost. Jak sám praví, vyslovil Státní pozemkový úřad kromě své nepříslušnosti zároveň, že podmínky §u 75 náhr. zák. dány nejsou. To by ovšem kuratorium fondu a rozhodčí komisi jako pouhý právní náhled úřadu k rozhodnutí nepříslušného nevážalo, a jest-li tedy žalobce ve své svízelné situaci může nároky své uplatnit, jest to možno jen uvedenou zákonnou cestou vznesením nároku na fond (kuratorium) a odtud po případě na rozhodčí komisi, kterýžto pořad že by byl nastoupil, není z obsahu spisů vůbec vidno.

Čís. 5528.

Ochrana nájemců (zákon ze dne 26. března 1925, čís. 48 sb. z. a n.).

Jde-li o nájem místností jiných, než obytných, přichází v úvahu pouze prvá věta §u 1116 a) obč. zák., nikoliv druhá věta tohoto §u, aniž § 6 (1) zákona na ochranu nájemců.

Předpisu §u 7 (2) zák. na ochranu nájemců jest rozuměti tak, že i za platnosti zákona o ochraně nájemníků nájemník může nájemní poměr vypovědět i že zejména může býti nájemní smlouva zrušena i srovnalou vůlí stran, že však při dojednání smlouvy, vyjmouc případ §u 2—4 zák., nelze ji účinně obmeziti na dobu předem určenou.

(Rozh. ze dne 9. prosince 1925, Rv II 754/25.)

V žalobě, již domáhali se na Bertě D-ové vyklizení obchodní místnosti ve svém domě, tvrdili žalobci, že Evženie D-ová (sestra žalované) v domě žalobců najala obchodní místnosti za měsíční nájemné 251 Kč, a že tam provozovala koncesi ku zprostředkování služebních míst pro služby jí osobně propůjčenou. Dozvěděvše se o úmrtí Evženie D-ové, dali žalobci svým právním zástupcem sdělití žalované dopisem ze dne 10. dubna 1924, že jí onu místnost obchodní nemohou pronajmouti a že nesouhlasí s tím, by vstoupila do poměru nájemního, naopak, že mají za to, že nájemní smlouva s Evženií D-ovou zanikla její smrtí a vyzvali proto žalovanou, by obchodní místnost dne 30. dubna 1924 vyklidila. Na tento dopis prý odpověděl zástupce žalované dne 11. dubna 1924, že lze provozovati koncesi Evženie D-ové náležející ještě po dobu 6 měsíců na účet pozůstalosti; žalobci ať posečkají až Berta D-ová se uklidní po rozčilení vyvolaném smrtí sestřinou. Této žádosti žalobci prý vyhověli a dovolili žalované, by užívala obchodní místnost až do provedení pozůstalostního řízení, po případě po dobu 6 měsíců k výkonu koncese Evženie D-ové, na účet pozůstalosti. Po uplynutí šestiměsíční lhůty a po ukončení projednávání pozůstalosti po Evženie D-ové byla žalovaná dopisem ze dne 3. února 1925 vyzvána, by obchodní místnost vyklidila bez průtahu a, jelikož vyzvání tomuto nevyhověla, používá nyní obchodní místnosti bez jakéhokoliv právního titulu. Živnost sprostředko-